Nr. 13. Anulu XXX.

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutórele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 27|15 Februariu 1867.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvani'a.

Celelalte autografe preanalte.

Iubite comite Haller! Cu respecto la dorintiele si rugamintile sasturilorn si representantilorn iubitului Meu regatu alu Ungariei adunati in dieta Ea am decisu asiedierea unui ministeriu ungurescu respundietoru si spre eleptuirea acelui asi am denumitu totuodata pe comitele Iuliu Andrássy de ministru presiedinte.

Mai departe fiindca acestu ministeriu va fi insarcinatu totuodata cu problem'a deslegarii indestulatore a cestinnii pendente privitore la unirunea fáptica a Transilvaniei cu regatulu Meu alu Ungariei intru intielesulu cuventului Meu de tronu dela deschiderea dietei ungaresci din 14 Dec. 1865 si alu rescriptului Meu din 25 Dec. 1865 catra diet'a Transilvaniei, sasi activitatea oficiala a cancelariei Mele transilvane reinfiintiste intru intielesulu autografului Meu din 20 Oct. 1860, are se incepe cu acelu adausu, ca Eu recunoscu cu deosebita indestulare credintiós'a implinire de datorintia a acelei. Deci Eu te insarcinezu pe Dta, cá cu privire la terminulu si la modulu deplinei incetari de activitate in cancelari'a Mea transilvana de curte, precum si cu privire la transpunerea afaceriloru aceleia la ministeriulu ungurescu ce este a se resectiva, in cointielegere cu nou denumitulu Meu ministru presiedinte, pe care inca l'am insciintiatu prin autografulu Meu alaturatu in copia, se isi mesurele corespundietóre asié, pentrucá transitiunea acésta se se faca fara vreo conturbare esentiala a decursului administrationii si alu dreptatii si tóta putinti6's'a aparare a totororu interesseloru publice si private.

Vien'a in 17 Febr. 1867.

FRANCISCU IOSIFU m. p.

Alu treilea autografu imperatescu totu din 17 ce se reduce la trebile mareloi Principatu alu Transilvaniei, coprinde numai dimisiunea generalului grafu Haller din postulu de cancelariu alu Transilvaniei.

Cu privire la trebile Ungariei pe langa preaus. rescriptu tramisu catra dieta au mai esitu totu cu data din 17 Febr. inca si urmatórele autografe regesci:

I. Catra cancelariulu Georgie de Mailáth, prin carele acestuia i se la postulu de cancelariu si se denumesce Judex Curiae.

II. Catra baronulu Pavelu Sennyei ta vernicolu tieriі, care fù departatu din presidiulu locuintiei (guberniului) si dela tóta administratiunea politica a tierii, éra in semnu de preanalt'a indestulare i se da crucea cea mare a ordinului leopoldinu.

III. Catra comitele Iulius Andrássy, carele fù denumitu ministru presiedinte.

IV. Catra acelasi cu privire la desfiintiarea cancelariei de curte si a gubernului ungurenu.

V. Catra br. Beust, ministru alu casei imperatesci, alu afaceriloru straine si presiedinte alu consiliului ministerialu, prin carele acestuia i se face cunoscutu, ca ministeriulu ungurescu se constitue si ca trebue se ingrijésca pentru transpunerea acteloru catu se voru fi tienendu de trebile Ungariei, spre care scopu sunt a se face proiecte inadinsu.

La tóte aceles autografe séu cum se mai numescu bilete de mana, este subscrisu numai monarchulu fara alta contrasemnatura. Vine apoi

VI. Preaus. rescriptu reg. totu din 17 Februariu indreptatu catra asié numit'a Locuintia séu consilium locumtenentiale alu Ungariei, subsemnatu Francisc u Iosifu, contrasemnatu Ladislaus de Károlyi si Stefanu de Pápay, prin carele se desfiintiaza si acelu colegiu gubernialu, pronunciandise totuodata, cá se dea tóte actele in ordine buna la ministeriulu ungurescu. —

In midilocelu acestoru nóua resturnatori politice se nu trecemu cu vederea inca si unele dispusetiuni preanalte privitóre la starea materiala a locuitoriloru. Intre aceles se renumera:

Preanalt'a ordinatiune imperatésca din 21 Ian. 1867 cu valóre pentru intregulu imperiu, prin carele se mosioréza taxele de transporturi la carale de posta. Pentru orice pachetu se platesce o taxa dupa greutate, éra déca'i dechiari si vreunu pretiu, se la o alta taxa si dupa pretiu. — Scripturi fara pretiu dechiaratu si mai usióre de cinci loti de vama (nu de Vien'a), nu se primescu la post'a de pacheturi, ci numai la cea de scrisori. De fiacare punt u de vama séu pentru o parte a unui puntu de vama*) se platesce cate $1^1/_2$ cruceriu pe distantia de 5 miluri, déca pachetulu merge numai pe o distantia de cate 50 miluri, éra déca trece de 50 pana la 100 acelu $1^1/_2$ oriu se platesce pe cate 10 miluri si déca trece preste 100 miluri, totu atata se ia de cate 10 miluri.

Pentru pachete care n'au valóre mai mare de 100 fiorini se platesce pe 20 miluri 3 cri, pe 80 miluri 5, peste 80 cate 10 cruceri austr, numai.

Celelalte puncte ale acestei ordinatiuni vedile in Buletinulu imperialu Nr. XIV din 12 Febr. 1867 séu si pe la poste.

Ordinatiunea dlui Wüllerstorf ministru de comercin de dato 31 Ian., prin care se esplica mai departe si se pune in lucrare suso aratat'a porunca preanalta o vei afla totu acolo. —

— Mai nainte de a se desfiintie cancelari'a reg. a Transilvaniei, cativa amploiati fusera naintati in rangnri, intre acestia si unu romanu, adica dn. Alecs. Ciupe omu de 60 ani, carele inca pe la 1830 se afla cá practicantu la gubernulu trans., éra acum din concepista fù naintatu la rangu de secretariu. —

Archiducele Stefanu †.

In diu'a in care la Pest'a se prochiamà din nou unu ministeriu ungurescu respundietoru, archiducele Stefanu fostulu palatinu alu Ungariei, escilatu inse dela Sept. 1848 pana in an. 1866, se mutà la locuintiele ceresci in Mentone**), unde mersese in tómn'a trecuta dela Vien'a spre a'si cauta de sanetate sub o clima mai caldurósa, pentrucea suferia de pepto. Omeni cari credu in ursita, in destinu, au ocasiune de a medita si a combina la mórtea archiducelui Stefanu, carele se póte dice a fi déca nu chiaru urditorulu, totusi celu mai puternu contaptitoru la infiintiarea dualismului si cu acésta alu ministeriului ungurescu in Aprile 1848.

Archiducele Stefanu se nascuse in an. 1817, Tata-seu, unulu din fratii imperatului Francisc u gubernase Ungari'a cincidieci ani cu atata intieleptiune, in catu diet'a ungurésca de o parte prin I artic. de lege din 1847/8 il dedicà unu monumentu neperitoru, éra de alt'a prin artic. II prochiamà pe fiu-seu Stefanu de palatinu alu tierii fara nici o alegere si fara a deschide scrisórea regésca in care se coprindea cei 4 candidati pusi de regele. Insemnamu aici, ca acestu actu desoarece in tómn'a din 1847 adica cam cu 4 luni inainte de revolutiune. Metternich se opusese din resputeri la confirmarea noului palatinu, pentruca elu dicea, ca nu este bine cá se se dea unguriloru de palatinu indata dupa

*) 1 maja de Vien'a are 100 Z., éra 1 maja de vama (Zollcentner) are numai 89 Z. —

**) in Franci'a.

tata si fiiulu, din causa ca ei aru puté veni usioru la ide'a de a'si funda o dinastia nóua si a se rupe de catra Austri'a. Uitate, asié disese acelu Metternich, pentruca elu era informatu despre starea lucruriloru cá nimeni altulu in tóta Europ'a, scia prin urmare si atata, ca archiducele Iosifu lasase cá fiiului seu Stefanu se se dea o crescere curata maghiara. Departat-a Metternich pe junele archiduce la Boemi'a in calitate de locuitoru, éra acesta scia se castiga si amórea boemiloru, carii voiá cá se remana totu la ei; si ungurenii dupa mórtea palatinului Iosifu cumpatara treb'a asié, in catu Stefanu érasi veni la Ungari'a.

Temerea lui Metternich curendu s'a implinitu. Diet'a ungurésa prin artic. III inzestrà pe palatinulu cu tóte prerogativele unui rege suveranu, precum acelasi nu le mai avuse nici odinióra; potestatea inse o impartira atatu de reu intre palatinu si intre ministeriulu respundietoru, in catu ómenii cunoscatori de lucru nu s'aru fi miratu, déca palatinulu cá o institutione vechia ar fi venitu pe tóta diu'a in conflicte cu nouln institutu alu ministeriului respundietoru tocma si ne aflanduse tiér'a si monarchi'a revoltata. Intru adeveru ca asié s'a si intemplatu. Palatinulu proptitu pe legile vechi si chiaru pe artio III din 1848 putea lua o multime de dispusetiuni politice, finantiare, judecatoresci, militare etc., fara cá se siba trebuintia de a intreba pe ministrii; acestia din contra protestá dicendu ca e i sunt respundietori. De aici inca se póte esplica multimea conflicteloru intemplate in acelu snu. Din acésta causa palatinulu Stefanu curendu isi perdù popularitatea sa. Elu in 14 Sept. 1848 se vediì silitu a dechiara dietei, ca deocamdata va guberna fara ministeriu. In acelu momentu se rupse si partit'a lui Deák de catra archiducele. Cu tóte acestea diet'a recunoscù pe Stefanu de comandante supremu alu armatei ungurene si ilu tramise in contra banului Jelachich, carele irupesse cu bratie armate in Ungari'a. In 21 Sept. archiducele palatinu se puse in vaporu pe lacalu Balatonu si trecù dela Füred la Szemes spre a se intalni cu Jelachich mai nainte de a se lovi cu elu; ci o causa pana acum misteriósa facù cá fara a da facia cu Jelachich se se re'ntórca iute la Bud'a, de unde ajutatu numai de unu calugaru scapà pe furisiu la Vien'a, unde in 24 Sept. isi dete dimisiunea intre mustrari fórte grele. De atunci archiducele Stefanu retrasu la mosi'a sa Schaumburg din Germani'a remase lui cela mam'a sa, isi petrecù vietu'a numai ca privatu si ocupanduse cu scintiele naturale si cu corespundintie particulare intretienute cu mai multi cunoscuti si amici de ai sei.

Archiducele Stefanu fusese totuodata si unulu din cei mai ferbinti naintatori si uniunii Transilvaniei cu Ungari'a; sunteme inse datori istorici cu adeveru, cu elu si acésta mesura fatalá o recomandase cu buna credintia. Omu pe atunci numai de ani 30, ametitu de spiritulu in carele cresceuse, archiducele Stefanu se alunecà a da credimentu de plina la omenii carii abusara asié urita de increderea lui; éra acésta mersese asié departe, in catu dupa descoperirea unei germane, omu de stata facuta la cativa membrii si comitetului romanescu din 1848/9, archiducele palatinu luase asupra'si garanti'a, cumca Ungari'a si ungurenii nu numai ca nu voru abusa de puterea cestigata, de dualismulu infiintiatu, ci ca la orice periculu voru sari cá si sub Maria Teresi'a pentru dinastia si tronu. Evenimentele inse probara tocma contrariulu, si asié repausatulu archiduce remase compromisu si mustratu pentru tóta vietí'a sa, nu inse si uitatu, pentruca oricandu a fostu vorb'a de restitutione in integrum, totudeauna numele lui Stefanu a trebuitu se obvina tocma si fara voi'a respectiveloru partite.

Palatinulu Ungariei a muritu, palatinatulu inse cá o institutiune mai asié vechia cá si regatulu ecsista in puterea unui mare numeru de legi si aprobatu de intrég'a istoria a Ungariei. Palatinatulu inse restauratu dupa art. III din 1848 nu póte incapé la unu locu cu regatulu. Legile din 1848 sunt restaurate, se va restaura si palatinatulu? — G. Baritiu.

Brasiovu 26 Febr. n. Pe la noi dumineca sér'a dupa 9¼ óre a folgeratu si tunatu, era si unu orcanu furiosu, in catu ti se parea ca vrea se restórne tóte, tienú inse scurtu.

In politica n'avemu deocamdata nimicu din tóte acestea, ci din contra ni se pare asié, ca de 18 ani incóce tocma si „lumea maghiara“ precum dice poporulu, s'au desamagitu multu. Nicairi nu se póte observa asié ceva mai bine cá in vecin'a Secuime. De altmintrelea legile ungurene din 1848 pe la noi sunt fórte pucinu cunoscute, din care causa judecat'a publicului pana acum este fórte nesigura, orbecatóre, ametita; chiaru ungurii de clas'a midilocia nu sciu ce s'a intemplatu si nu potu pricepe ca unde voru esi tóte acestea. —

Sibiiu 24 Febr. Dn. Conrad Schmidt comitele natiunii sasesci a conchiamatu universitatea natiunii sasesci pe 18 Martiu care este si din'a conchiamarii senatului imperialu in Vien'a cum si implinirea restimpului de o luna computata dela restaurarea constitutiunii ungurene. Scopulu adunarii natiunale sasesci este nu numai regularea totururoru socoteleloru dela fondurile natiunale incependu tocma dela 1851, ci si desbaterea asupra catorva cestiuni esentiale stingatóre de autonomi'a natiunala.

In tóta sasimea nu s'a vediutu nici o urma de bucuria asupra celoru mai prospete prefaceri natiunale afara numai de o fractiune din Brasiovu si alt'a din Segisiór'a, pe care inse ceilalti sasi le escasa cu impreginarea cumca ambele aceles cetati aru fi asiediate in vecinitatea Secuimii.

Dela romani nu primiramu din tiér'a intréga nici celu mai micu semnu de consimtire la cele intemplate in dilele acestea. Inse privindu chiaru preste tóta tiér'a fara nici o diferintia de natiunalitate nici chiaru la ungaro-secui nu vedi nici a sut'a parte din entusiasmulu si ecsaltatiunea ce s'a vediutu in primavér'a anului 1861 dupa caderea sistemei absolutistice. In catu pentru romani, apoi trebue se se mire cineva, ca poporulu acesta da din umeri si nu mai arata ingrijarea si angustietatea, de care se parea a fi coprinsu in alti ani, ci pare ca ti spune din schime: Nu ne tememu; ap'a trece, petrile remanu, amu mai vediutu noi de acestea; ér de cess ce scimu noi, nu ne vomu lasa. —

Din Closiu si M. Osiorheiu audimu, ca functionarii publici spre a evita orice scandalu isi iluminara locuintiele cu totii fara diferintia de natiunalitate séu de colóre politica. — In Turd'a dintre romani illuminá numai unu amploiatu; de alta parte s'au vediutu si case unguresci neluminate. Intru altele unu corespundinte de acolo lauda tactulu si umanitatea dlui br. Gr. Kemény prefectulu comitatului, carele nu numai a pre'ngrijitu ca nu cumva se se intample vreunu conflictu, ci su lostu mesuri, pentru acea nópte. —

Diet'a provinciala din Egiptu.

Viceregatulu Egiptului, patri'a stravechiloru Faraoni, apoi a Ptolomeiloru are cam la 3 milióne locuitori, a lostu gubernatu cá de 1200 ani incóce dupa Alcoranu. Lumea orientala scie ce insémna a fi gubernatu o tiéra oricare dupa Alcoranu. Ei bine, cu tóte acestea Egiptulu inca 'si are astadi diet'a sa, representatiune a tierii si a poporului inzestrata cu óresiesare atributiuni legislative. Viceregele de acum s'a convinsu ca este mai bine asié si a recunoscutu tierii de buna voia acelu dreptu. Va opune cineva, ca atributiunile acelei diete egiptene sunt pucine. Se póte; inse totusi de o mie de ori mai bine ceva si siguru, decatu tocma nimicu. Membrii dietei egiptene sunt 75. —

Acea dieta se inchise pe la inceputulu acestei luni. Ea regulá modulu scóterii contributiuniloru dupa óresicare macsime finantiale recunoscute in Europ'a de bune si drepte, pentrucá mai alesu saracimea se nu fia asuprita de cei bogati, Fellach de Mameluci; ea apucá de mana regularea scóleloru, semnandu totuodata o parte din veniturile bisericesci pentru intretienerea si multiplicarea acelora; aduse catru intretienerea si multiplicarea acelora; aduse catru intretienerea si multiplicarea acelora; aduse cat

puna dela partinirea si ingrijirea mai cu esactitate a scóleloru populari — ca ce pana ce acestea voru fi totu in stare isolata si deplorabile, nu e, mai neci póte fi vorba despre propasire.

Astfelu de necesitate prevediendu-o cu prima intrare in parochia-mi amu provocatu cu blandetia pre medularii incredintiati pastoririi mele — la imbratisiarea mai cu caldura a scóleloru — spunendule intre altele, ca faia de scóle suntemu de peritu — si ca nu potemu avé esistintia duratória atunci, candu tóte ne indemna la meditationi seriose, la aflarea veritatii, la lucrare si desvoltare, tóte silescu spiritulu nostru a cauta lumina, a face propasire si a strabate insainte catra isvorulu adeverului, bunului si alu frumosului. Si asié apoi cine lasa in ereditate unu adeveru nou, face asupra eredilóru una intiparire mai mare — si totu una data insufla mai multu respectu, decatu celui mai mare erou, alu carnia armate sangeróse au cuceritu tieri nenumerate. — Orice ratacire e trecatóre, si curendu séu mai tardiu trebue se apuna, de órace providentia divina a oreatu lumea spre perfectionare, spre ce moritorulu trebue se propasiésca neincetatu.

Cu acestea 'mi si succese, ca-ci cu incepera anului scolasticu toti medularii eclesiei ce avura pruncí alergara spre si insinua la scóla — pre candu de sita data abié vinea cate 2—3. Prospecte bune si tene.i invatia pre intrecute. Despre progresu si numerulu catí frequentéza, vomu arata la timpulu seu. — Éta dara ca romanulu neci ací pre sub Vladeasa n'a desperatu pre langa tóte gravamenile si periclele cel'au apasatu pana acum — neci va despera prevediendusi venitorulu ferice, si ca dóra dupa atatea probe de suferintia si lupte cu bravura va recasi la limanulu doritu.

Acésta devisa o nutrimu in pepturi si noi ací pre sub Vladeasa sciendu si acelea, co: „Illi qui non amant virtutem, merentur despectum.“ Amaru dara acelora ce nu vor folosi timpulu spre binele posteritatii la lucru si propasire cu scólele populare — se punemu diligintia intru afla rea veritatii — si de fructu alu fatigeloru se ne propunemu puritatea, santiani'a simtiementeloru si portarei nóstre, ca-ce mai multu se pretuiesce pastoriulu celu neinvetiatu dara virtuosu in faptele sale, decatu celu invetiatu insa lipsitu de virtute.

Tie pronia divina iti aducemu prinosulu animeloru nóstre, condune pre calea cea drépta, si nu lumineza cu spiritulu teu spre a ne face mai intielepti si mai demni de sórtea ce ne astepta.

La M. Timoteu s'a facutu parastasu la dorirea mai multora — pentru fratii nostrii cadiuti pre campulu luptei prada furiei inimicilor. — Poporulu aviastu mai inainte cu micu cu mare alergà la s. biserica spre a aduce rogatiuni fiebinti pentru repausulu fratiloru sei. La finea parastasului s'a tienutu una vorbire prin subscrisulu cá parochu — aratandu bravura fiiloru de romani — meritele pentru tronu si credinti'a cea neclatita pre care neci viscolele si incurainile varvariloru — ce ne sunt una trista reminiscentia, nu o au potutu schimbe.

Finindu cu acestea cuvente: Dormiti in pace fii de romani, fratiloru marinimosi — aparatori personei cei sacrate si Maiestati, ca-ci sangele vostru totusi nu a cursu in desiertu — marétia vóstra jertfa a datu érasi dovedi intregei Europe despre alipirea si sinceritatea romanului catra inalta dinastie.

Intrég'a di s'a petrecutu in dolu pentru o stare perdere ce o simtiremu si noi, aducendu rogatiuni fierbinti ceresciloru parente, ca sufletele fratiloru sei se le asiedie acolo unde e destinatu loculu celoru ce se luptara cu bravura.

Alecsandru Fodoru, parochu localu.

UNGARI'A. Lipto-Szt.-Miklos 17 Febr. Afara de profesorulu Dr. Zoch si notariulu Stefancok, s'au mai pusu la prinsóre dintre frontasii natiunii slavóne inca si dnii Daxner, Bakuliny, Galsj si parochulu evang. reformatu Stefanu Homola. Slovacii au inceputu a se teme, ca uniculu gimnasiu din Ungari'a in carele scintiele se propunu in limb'a slavóna adica celu dela N. Rócze preste pucinu se va inchide.

Dupace a sositu la L. Szt. Miklos scirea denumirii ministeriului unguresc, se potuncí iluminare, éra apoi tóte ferestrile iluminate fusera sparte. Nici unu slavu n'a cutezatu a esi in acea sóra din locuintí'a sa. „Zukunft“, dupa care se reproduce acésta scire intreb'a ca óre acesta se fia inceputulu regimului liberalu.

In M. Sziget s'au intemplatu totu asemenea blastematii. Studentii de boieri dela colegiulu calvinescu si alti trasi-impinsi luandose sér'a pe strate intre urlete si sberate, sparsera nu numai ferestrile neluminate, ci si cele iluminate ale amplositiloru imperatesci camerali. Adica intréba érasi „Z.“, ca dupa idea ómeniloru veniti la putere trebue óre sej jóce de fric'a loru si acein carii nu-simtu nici o placere de a juca.

— In Ungari'a toti prefectii de comitate isi detera dimisiunea. —

— Dn. Fr. Deák dise in respunsulu seu datu octatieniloru din Pest'a cu ocasiunea gratulationi, cá poporulu se'si is bine sam'a se nu se prea incréda, nici se spereze prea multe mai alesu acum la inceputu.

— Maiestatea Sa imperatulu si regele se astépta pe 3 Martiu érasi la Pest'a. —

CROATI'A. Gazeta oficiala „Agramer Zeitung“ declaréza rotundu, ca natiunea croata remane tare si neclatita pre langa repetitele concluse ale dietei sale, prin urmare de unu ministeriu unguresc nici nu vrea se audia. —

Gazet'a croata „Pozor“ merge multu mai departe, pentruca dice, cumca Dunarea, Drav'a si Sav'a mai au inca apa de ajunsu, pentrucá se primésca in mormentulu loru celu rece pre toti acei cari aru cuteza a face crostiloru sila spre a'i supune la ministeriulu ungurésu. —

Vien'a Febr. . . . Vedi ce póte o natiune bine condusa si organisata, patrunsa in tóte membrele sale de insemnatatea luptei ce o antreprinsu si purtatu cu stata tactica si precisiune. Intr'adevaru romanii ar puté luá celu mai frumosu esemplu in privinti'a acésta dela inimicii loru cei mai mari; ba ce'i mai multu, momentulu este statu de critico si insemnatu pentru ei, incatu necurmatu trebue se faca acésta. „Ces mai mare causa a marirei si inaltiarei Romanilóru, dice Montesquieu, a fostu intiél'a si stitudinea, cu care 'si insusia totu, ce afla mai bunu si mai demnu de imitatu la inimicii sei.“ Inse ce se faci, déca cu tóta bunavointi'a nu merge? Cu tóte astea am vediutu cu interesu miscarea cea din urma a romaniloru transilvaneni, si desi ne-a mahnitu tare certele cele fatale ce s'au nascutu intre „nouele partite“, déca 'mi erti acésta espresiune, totusi si certele acele au cevasi bunu; delucidarea causei si a ómeniloru ei. Nenumera intre conducatori este unu ce tristu, cu tóte astea nu este de a se necunósce óresicare propasire acolo unde procesulu de descompunere si-lá mersulu seu naturalu. Ostirea impratsita incepe a se grupá si organisá pentru o noua lupta. Incepe se fia mai viu intre romani; de candu cu pstiunea sloru doi dni deputati, se intréba fiecare mai fara voi'a sa, déca elu profesésa totu aceea credintia, si se bucura candu s'a convinsu, ca simtiementele lui sunt esprimate in acea cerere. Este unu progresu considerabilu, candu romanulu incepe a'si dá socotéla de simtiementele sale politice-nationale.

Se speramu ca pasionile se voru esiedia si voru peri cu totulu si déca vomu intimpiná ceva in mediuloculu nostru — vomu intempiná doua partite bine organisate, bine condose, urmandu totu unu scopu si propasindu cu tactic'a admirata de toti, cu acea a tigriloru si deakistiloru — Este salutariu, cá mai inainte de ce te lovesci cu capulu de pétra se te folosesci de esperientiele straine, si apoi numai armele egale sunt in stare a bate pre inimicu! —

Barbatii si mandatarii poporului trebue si insi se creada in rensirea causei drepte, pentru care se lupta mai multu cá oricine altulu si apoi se córa incredere dela poporu si a cesta nu va intardia nici unu momentu a li o dá. Datori'a mai marilorú si a mandatariloru nationei este cá ei se crésca junimea, viitoriulu patriei acesa, cá'i merga inainte cu unu esemplu demnu si nobilu de imitatu.

Prin purtarea loru eminenta, prin succesele loru imbucuratóre, prin virtutea loru barbatésca si trebue se insufle tineriloru credinti'a intr'unu viitoriu mai ferice si sei animeze la fapte mari si fromóse. Esa icón'a insaltiarei unui poporu demnu de o sórte mai buna! —

Memorandulu sustenutu imperatului a facutu o impresiune incungiatóre intre tinerii dela universitatea de aci. Inca mai avemu barbati adeverati cari se apere drepturile nóstre, inca republic'a nu este perduta, éca mangaierea ce le-a datu tinerilorú pasulu acela. —

Belcredi nu mai este ministru, ceea ce nu au potutu esplná adresele dieteloru, cari mai unanimu au cerutu caderea ministeriului din dilele dela Königgrätz, ceea ce nu a potutu face pres'a cu strigatele ei si miscarile la alegeri la succesu dlui Beust. Cele doua portofolie si presidentí'a consiliului de ministri au intratu in manile acestuia. Nu sciu ce va dice acum d. Schindler, candu unu ministru va trage trei lefe, dar' credu ca d. Beust va fi siguru de astadata de discretiunea numitului deputatu, ca-ci ministrulu restabilirea dreptului si a Reichsrathului vechiu cum se dice si cu stergerea Sului 13 nu mai este ministrulu constitutiunei sistate.

Presei germane ia venitu apa pe móra si ca se lasa in laude si'n imnuri de bucuria pentru marele barbatu sasu, care cum dovedescu tóte, apuca cu mana tare frenele gubernarei destinetoru Austriei. Ddieu sei ajute, se le ajute la toti; numai nu credu ca pacea va puté fi statóre inlaintriulu imperiului sub dualismulu acelu incarnatu nemtiescu si unguresc.

Adunarea dieteloru s'a amanatu pre 18 Febr., se dice ca mai inainte are se se denumésca ministeriulu unguresc. —

Cronica esterna.

In GERMANI'A se facura tóte pregatirile spre a se deschide la Berlinu parlamentulu Germaniei de nordu, ale carei parti se unira intre sinesi intru intielesulu tractatului dela Prag'a sub egemoni'a séu predominirea Prusiei. —

FRANCI'A. Paris. Dupace imperatulu Napoleonu III. opri camereloru pana si desbaterile asupra unei adrese la cuventulu de tronu lasandule inca numai dreptulu de interpelatiune, lumea incepù a se teme, ca asemenea mesuri absolutistice potu se traga dupa sinesi urmari fatale. —

In SPANI'A se intemplà in familí'a domnitore unu lucru statu de raru, in catu nu mai scii unde se'i gasesci o pareche in istoria. Regin'a Isabel'a propri'a suverana a tierii ecsilà pe barbatulu-seu Franciscu rege titularu, din causa ca acesta se incercà a destrona pe nevastasa. Acum regele adica dragutiulu de barbatielu se lauda ca Mai. Sa are la mana o multime de charthii adenecu compromutietóre asupra dragutiei sale de socie. De altmintrea scandalele la curtea Spaniei cá de ani 30 nu mai au capetu, ci ele si conspiratiunile isi succedu unele dupa altele. —

ROMANI'A. Bucuresci. Despre lucrarile cele mai nóua ale camerei legislative romanesci, care estimpu'a facutu ori si cum, inaintari bunisióre in legislatiune, citimu dupa „Romanulu“ anco si acestea:

Eri adunarea alese, conformu legii pentru asistentia celoru in lipsa, comisiunea de patru deputati cari, impreuna cu senatorii alesi si cu ceilalti membri prescrisi de lege, va procede la lucrarea cu care este insarcinata de lege. Cei alesi de camera sunt: dnii Lascaru Catargiu, Mehedintianu, Corst. Gradisteanu si Al. Sirbeiu.

Revenindu la desbaterea bugetului ministeriului culteloru s'a sustinutu de comisiunea bugetaria si de mai multi deputati a nu se scadé remunerarile preotiloru, diaconiloru, cantaretiloru si paraclisieriloru de la bisericele statului. In interesulu altariului bisericei romane, a dieu intre altele d. Ion Brateanu, ca este si altarulu Patriei, si chiaru din inalta politica este neapératu ca neputendu in anulu acestu s, din cauza lipsei, se se 'mbunatatiésca sórtea preotiloru, celu pucinu se nu li se scada remunerarile si la bugetulu anului 1868, se se caute cu dinadinsulu a se 'mbunetati sórtea tutoru preotiloru. Dnu C. A. Rosetti a propusu si ministrulu si comisiunea au aderatu, unu amendamentu prin care se redau preotiloru, diaconiloru, cantaretiloru si paraclisieriloru remuneratiele ce au avutu in anulu trecutu, danduse insa pentru preotii si diaconii bisericelora de clasea a II, cari su avutu pena acumu numai 80 lei, una léfa de 150 lei pe luna. Dupa desbateri destulu de lunge, speramu, dupe dispositionile ce vediuramu in camera, ca se va primi in sfiresitu acestu amendamentu.

Astadi adunarea a lustu in desbatere propunerea facuta d'a se desbate de urgintia proieptulu pentru a se atramuta curtea de casatiune la Iasi. Delegatii sectiuniloru, cari au cercetatu propunerea sau facutu camerei raportulu au fostu dnii Costa-Foru, N. Ionescu, N. Catargiu, A. Lahovari, C. Racoanu, P. Gradistianu si C. A. Rosetti. Si pena 'n sfiritu numai d.

C. A. Rosetti a remasu nestramutatu in cererea si votarea d'a se da satisfacere acestei cereri a Iasianiloru; domniassea a disu c'acésta cerere este nedrépta; ca scie fórte bine ca nu va aduce nici unu folosu Iasianiloru, daru a adaosu ca, in considerare ca tóte guvernele n'au sciutu da Iasianiloru cuvenitele satisfaceri, crede de neaperatu a li da acum curtea de casatione ce cere, s'acésta pena se li se dé cea-a ce 'n adevéru le va si aduce folóse simtitóre. Insa, insusi d. Nicolae Cstargiu n'a mai voitu a sustiné si majoritatea comisiunii a adoptatu propunerea facuta de domnia sea, ca guvernulu se cante seriosu a 'ncepe lucrarea unei cai ferate de la Iasi la Bucuresci si spre a se puté grasi mai cu lesnire concesionari, statulu romanu se ié actiuni pentru 15 miliône de franci.

Servitiulu nostru telegraficu ne comunica resumatulu espuneriì guvernului francesu asupra situationii politice a Europei. Acea espunere are una mare insemnetate. In ce ne privesce se recunósce ca revolutiunea de la 11 Fevruariu a datu unu resultatu politicu, unu guvernu conformu dorintieloru tierei. A recunósce acésta este a declara ca natiunea romana maiora este deaci inainte si respundietória de totu ce s'atinge de dinsa. Ea are unu guvernu conformu dorintieloru sóle, trebue se scia a merge cu dinsulu, ale duce, pe cale ce convine positiunii sóle in Orinte, séu altraminte va fi condemnata. Se intielegemu bine.

— Citimu totu in „Romanulu": D. Ubicini, unulu din publicistii francesi, cunoscutu si care a adusu atate servitie causei romane, prin publicatiunile sele istorice si politice asupra tierei nóstre, isi propune a face unu cursu la Liceulu imperiale Louis-le-Grand, asupra istoriei Romaniei. Publicamu mai la vale programa acelorucursuri, cari voru servi a ne face mai bine cunoscuti in Europa.

Se profitamu d'acésta ocasione ca se intrebamu, ce se face óre cu votulu constitutantei pentru impamentenirea barbatiloru de nationalitate straina daru de anima romana, ce au adusu atate servitie causei nóstre? Daca guvernulu nostru, calcandu votulu constitutantei din 15 Iuniu, trecendu peste celu mai simplu bunu simptiu politicu, a pusu in indoiéla legalitatea voturiloru adunarii care a datu tierei una constitutiune romanésca si din cele mai liberali in Europa; daca votulu de recunoscintia datu d'acea adunare catra barbatii de statu filo-romani cari, in timpu de diecimi de ani, au luptatu pentru causa Romaniei, in locu d'a fi sanctionatu de multu si devenitu lege definitiva, este inlaturatu de guvernu, séu celu pucinu amanatu prin tramiterea sea inaintea senatului, suptu cuventu ca trebue aprobatu de acesta, lovindosa astfelu autoritatea totoru acteloru sevirsite de constitutante, daca guvernulu nu simpte in anima sea ca recunoscintia catra cei ce ne au sustinutu in timpori grele este una datoria nationale, urginte, ce face óre senatulu? Ce s'a facutu cu propunerea bine cugetata, bine simptita, politica si romanésca, ce s'a facutu cu asta ocasione de unii din d-nii senatori?

— Totu in „Rom." din 9 Febr. citimu unu proiectu alu dlui Vas. Alecsandrescu Urechia de a se ridica column'a lui Traianu si in Bucuresci. Eca cum:

II. Proiectulu dice dn. Ureche, meu este acesta.

Putemu avé in Bucuresci, (auditi dd. Ministri si dd. deputati, in Bucuresci), in una din piatiele publice, in piati'a episcopiei, a St. George, undeva, nimicu mai pucinu decatu Column'a Traiana, celebra columna a lui Traianu din Roma. La Bucuresci Column'a Traiana! . . . este in adeveru fabulósa déca n'ar fi si fórte realisabile asta fabula, multiamita in adevéru fabuloseloru anevointie si cheltueli ce Franci'a a facutu spre a scóte pentru ea molage tiparite dupa intrega columna.

Anca de pe la anii 1541, sub Francisu I, se proiectà in Francia decopiarea Columnei Traianu. Proiectulu acesta ilu urmarira toti domnii mari, Ludoviciu XIV. (1665), republica (ea nu in óre unu mare domnu?) Napoleone I si in fine Napoleone III. Nici Francisu I, nici Ludoviciu XIV-le, nici republica chiaru cu tóta energia sea, energia care gasia fórte lesnicióse, nu se decopiese columna, déru s'o transpórte la Paris; cumu s'ar transporta una bucatica de pane, — si nici chiaru Napoleone I, care transporta in piatia concordiei, monolitulu gigantecu din Egipetu, — nici unii din acesti giganti si din Egipetu, — nici unii din acesti giganti si din Egipetu, — nici unii din acesti giganti si Franciei nu realisara doriuti'a lui Francisu I-iu d'a avé in Paris Columna Traiana. Napoleone d'a avé in Paris Columna Traiana. Napoleone III o realisa. Astadi la Louvre este espusa Column'a intréga in arama galvanica, dupa tiparurile esecutate in 1861 si 1862.

III. Putemu avé déra, numai se voimu, putemu avé in Bucuresci, in cateva luni, acelu nemuritoriu documentu alu istoriei Daciei, alu originiloru nóstre, documentu care a astupatu si eternu va astupa gura toturoru celoru cari, si Slavi séu Germani, s'ar' mai ispiti vr'unadata a nega latinitatea nóstra, din interese astadi demascate inaintea lumii.

IV. Pentru a avé acestu sublimu documentu alu nationalitatii nóstre ce trebue a se face?

a) Trebue a se cere de la favorea M. Sóle imperatorului Napoleone pentru Romani'a, invoirea d'a ne servi cu tiparurile ce posede museulu de la Louvre. Acésta favóre nu se va refusa romaniloru; dupe ce'i datorimu presintele, ii vomu datori documentulu gloriosu alu consangenitatii nóstre cu francesii, alu trecutului nostru celu mai vechiu.

b) Se se autorisieze guvernulu nostru d'a contracta cu usin'a electro-metalurgica a dlui Oudry la Anteuil, unde guvernulu francesu a turnatu ecsemplariulu seu de column'a; pentru acésta se se tiéca in budgetulu instructiunei publice pe 1867, unu acompto de 3000 galbeni si in celu din 1868 anca restulu catu ar mai trebui si multu nu va lipsi.

Se nu ni se dica enonomia! economia! Vreti s'aveti in Bucuresci Column'a Traiana? se ne grabimu! Dupa ce tiparurile se voru spargе, risipi, imprascia pe la musee . . . , Va fi pre tardiu! Atunci nu cu 3000 pena la 4000 galbeni, Romani'a va avé acestu gloriósu monumentu alu lui Traianu, documentu alu originiloru sóle, ci nici cu 40.000 galbini si nu in unu anu, da' in secle, catu a trebuitu Franciei, dela 1541 pena la 1864, ca secle silba in Parisu, la Louvre d'ua camu data, si in curendu in una piatia publica.

Grabiti dd. deputati; cugetati insive la importantia monumentului ce puteti da capitalei Romaniloru, mai alesu veghiati se nu fie pre tarziu. Ur.

„Trompet'a" devine pe di ce merge totu mai pesimista. Spunemu dreptu ca noi nu o mai pricepemu. Este acelu pesimismu produptulu unei convictiuni subiective, séu unu planu facutu inadinsu spre a tiené pe natiune intr'o miscare si neodichna permanenta?

Mai nou.

„Wiener Zeitung" gazet'a oficiala a imperiului publica abié in 24 Febr. prea nalt'a decisiune, prin care se denumesce ministeriulu ungurescu respundietoru. Alimi'a a dóu'a din accesi merita tóta luarea aminte in catu adica denumirea unui Ministru de resboiu séu precum se numesce in acestu casu, ministru de apararea tierii se amana pana dupa reformarea intregei sisteme de reorutatiune ostasiésca pe cale constitutionala si pana candu totu pe acea cale se va defini si cercului de activitate alu ministrului ungurescu de apararea tierii, ine asié, ca drepturile regelui asupra conducerii, comandei si a organisatiunii de armata se remana neatinse. —

Onorate Domnule Redactoru!

De si ca necunoscutu, mi ieu libertate a ve roga se binevoiti a publica in colónele pretiuitului Dvóstra diarnalu urmatoriulu casu de mórte:

† Iosifu Sterca Siuluțiu de Carpinisiu — nascutu in 1821 in Abrudu din parinti nobili, studiile preparative catra scintie le-a incepútu in locu, le-a continuatu in Sibiu si le-a finitu cu cele juridice in Clusiu, — nu multu dupa absolvare fù denumitu de clavigeru reg. la directiunea montanistica, pe care timpu erumpendu revolutiunea din 1848, — acestu barbatu marinimosu fù unulu dintre aperatorii cei mai aprigi si dreptuloi romanu nu numai, ci precum se vede pentru natiune si-a sacratu viéti'a; dupa sofocarea acelei revolutiuni fù si sacratu viéti'a; dupa sofocarea acelei revolutiuni fù denumitu de administratórele comitatului Zarand, din care posto nu peste multu in consecintia urmariloru din 1848 fù destituitu. — De atunci incdce acestu barbatu cartia la fostu ursita numai si numai suferintia, si-a continuatu viétia espusa, scapatandu din unu abisu in altulu, pana candu in urma ne mai potendu resiste asaltului sórtei celu combatù fara cruitare, se retirase sub scutiulu uniculoi seu frate Alecsandru Sterca Siuluțiu judele supremu din Halmagiu, unde coplesitu de crancenile lovituri ale sórtei fatale in 7 l. c. si dede spiritulu celu obositu parintelui ceresco spre repausu, ér corpulu strucciocatu pamentului din care a si fostu creatu.

Osemintele lui, cu unu conducetu funebrale si pompa funesta amesuratu meritelorn acelui barbatu geniulu se astrucara in cemeteriulu opidului Halmagiu.

Ilu gelesce: fratele seu Alecs. Sterca Siuluțiu si sor'a sa Ana, precum si multi bieti romani, carora in sperarea drepturiloru le fù parinte adeveratu. Se dicemu si noi: „Fie'i tierin'a usóra si memori'a neuitata."

Alu Dvóstra stimatoriu

Georgiu Codreanu, gimnasistu abs.

Nr. 2421/1867. 2—3

Publicatiune.

Cu legea finantiarea aprobata la locurile mai inalte s'a splacsiatu pe anulu administrativu curente suma de dóuadieci si cinci de mii florini val. austr. care va avé menire:

a) ca se se participedie artisti lipsiti de medilóce, inse plini de sperantia cu stipendie, carii artisti voru fi si pasitu la publicitate ori cu unu opu de sene statatoriu mai mare, ori ca voru fi intru acea positione de a puté produce lucrari de ale sale de una valóre mai temeinica;

b) ca se se dea din trens'a pensiuni adica stipendie pentru atari artisti, carii voru fi lucratu deja ceva cu succesu si folositoriu, — si carii voru fi cu stipendiale aceste intru atatu ajutorati, — incatu se póta pasi mai incolo pe carier'a inceputa cu fericire;

c) si ca se se intrebuintiedie in urma spre misiuni in sfer'a artei cultivatórie, si inca atari artisti, carii voru fi ajunsu deja mesur'a artistica de scenestatoria. —

Pre candu 'si retiene ministeriulu c. r. de statu, carui e incredintiata esecutarea acestei donationi, — a conferi in sfer'a sa de aptivitate pensiunile aceste, fara a eschide prin acesta competinti'a chiamata la acea, asi determina de punctu de manecare in privinti'a misiuniloru dande artistiloru cultivatori, lipsele care se voru ivi in asta privintia, ale statului, — si a face intru acésta privintia dispositiunile cele necesarie, se provoca prin acesta toti artistii din sfer'a artei loru cultivatórie (architector'a, sculptor'a si pictor'a), a artei poetice si musice, carii voru avé vreo indreptatire la impartasire cu unu atare stipendiu, a efeptui acesta celu multu pena la 15 Martiu a. c. la acestu gub. reg.

Cererile respective voru trebui se cuprinda in serie:

1. Descrierea ramurei de cultura, catu si referintiale personale ale competitoriului.

2. Insemnarea modalitatei dupa care se va face intrebuintiare de stipendiu pentru cultivarea ulteriora.

3. Documentele respective despre probele mentionate ale talentului, catu si despre mesur'a culturei ajunse.

Stipendiele aceste se voru conferi deocamdata pe unu anu, pre candu se observésa, cumca determinarea marimei se va considera dupa referintiele personale ale competitoriului, catu si scopulu care se de a ajunge prin conferirea loru, si cumca i sta competitoriului in volia a'si expriina intru acesta privintia póft'a sa.

Acesta se publica in urm'a comisului inaltei cancelarii reg. aul. trans. din 22 Ian. a. c. Nr. 61. 1867.

Clusiu in 31 Ianuariu 1867.

Dela Gubernitulu reg. transilvanu.

Cursurile la bursa in 26. Febr. 1867 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl.	1 cr. v.
Augsburg	—	—	125 „	75 „
London	—	—	127 „	40 „
Imprumutulu nationalu	—	—	62 „	30 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %			72 „	30 „
Actiile bancului	—	—	763 „	— „
„ creditului	—	—	194 „	— „

Obligatiile transilvane ale desaeroinarii pamentului in 20. Febr. 1867:

Bani 70·75 — Marfa 71·25

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui
JOANE GÖTT si fiu HENRICU.